

**ЕКОНОМІКО-ПРАВНИЧИЙ КОЛЕДЖ
ЗАПОРІЗЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ**

**ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ**

(на основі освітньо-кваліфікаційного рівня кваліфікованого робітника)

Освітній ступінь (освітньо-кваліфікаційний рівень): молодший спеціаліст

Спеціальність: 071 облік і оподаткування

Освітня програма: бухгалтерський облік

Запоріжжя, 2019

ПРОГРАМА ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ З БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

В умовах становлення ринкової економіки та удосконалення управління і нової стратегії розвитку підприємства посилюється роль і значення бухгалтерського обліку. Науково обґрунтована система організації бухгалтерського обліку сприяє ефективному використанню ресурсів, покращенню відображення та аналізу фінансово-майнового стану підприємства.

Метою дисципліни «Бухгалтерський облік» є набуття теоретичних знань та практичних навичок для застосування їх в практичній діяльності.

У результаті вивчення курсу студент повинен

знати: методологію та методику ведення первинного обліку, ознайомлення з обліковими регістрами та формами фінансової звітності.

вміти: відображати господарські операції на рахунках бухгалтерського обліку.

Тема 1. Бухгалтерський облік, його сутність і основи організації

Господарський облік, його місце в суспільному виробництві: роль і значення господарського обліку для узгодженості процесів постачання, виробництва, збуту; види інформації - нормативна, планова, облікова, аналітична; стадії господарського обліку - фіксація фактів господарської діяльності на матеріальних інформаційних носіях, вимірювання кількісних характеристик господарських процесів та змін в об'єктах, групування інформації в первинних документальних носіях за необхідними ознаками, передача проміжної і результативної інформації до центрів прийняття управлінських рішень і відповідальності; застосування систем на шляху реформування господарського обліку - перечетна, перечетна боргова, проста, подвійна італійська, англійська, об'єднана подвійна та італійська, російська троїчна; види бухгалтерського обліку - оперативний, статистичний, бухгалтерський, їх характеристика та взаємозв'язок; поділ бухгалтерського обліку на фінансовий та управлінський, їх характеристика та взаємозв'язок; вимірники, що застосовуються в бухгалтерському обліку - натуральні, трудові, грошові та їх характеристика.

Місце бухгалтерського обліку в управлінні підприємством: визначення бухгалтерського обліку як інформаційної системи, склад облікових підсистем бухгалтерського обліку та їх характеристика - грошових коштів, капітальних інвестицій, засобів праці, матеріальних ресурсів, трудових ресурсів, витрат виробництва та одержання продукції, збуту продукції.

Цілі, задачі та вимоги до бухгалтерського обліку: створення вірогідної та достатньої інформації для планування, контролю, аналізу, регулювання в оперативному, поточному та стратегічному режимах; здійснення контролю - попереднього, поточного та наступного; здійснення комерційної таємниці; вимоги до бухгалтерського обліку - повнота, вірогідність, аналітичність, оперативність, еластичність, економічність.

Принципи побудови та функціонування системи бухгалтерського обліку: визначення принципів бухгалтерського обліку, їх склад - обачність, суцільне висвітлення, автономність, послідовність, безперервність, нарахування і відповідність доходів і витрат, превалювання сутності над формою, історична (фактична) собівартість, єдиний грошовий вимірник, періодичність, принципи управлінського обліку - підпорядкованість, адекватність, ущільнення інформації, спадкоємність, узгодженість показників, достатність.

Облік як галузь наукових знань: місце бухгалтерського обліку в системі економічних та юридичних наук; постійний розвиток бухгалтерського обліку як в організаційному, так і в змістовному відношенні.

Тема 2. Предмет і метод бухгалтерського обліку

Предмет бухгалтерського обліку: визначення предмету бухгалтерського обліку; стадії господарського процесу – формування капіталу, праці та її оплати, постачання, виробництво, реалізація, визначення фінансових результатів та їх взаємозв'язок; визначення операційного циклу.

Метод бухгалтерського обліку та його елементи: визначення методу вивчення явищ та методу бухгалтерського обліку; застосування в бухгалтерському обліку загальнонаукових методичних прийомів і їх характеристика - діалектичного, історичного, систематичного, методів індукції та дедукції; склад та характеристика методів бухгалтерського обліку - хронологічного та систематичного спостереження, вимірювання господарських засобів і процесів, реєстрація та класифікація даних з метою їх систематизації, узагальнення інформації для складання фінансової звітності; елементи методу бухгалтерського обліку, їх склад та характеристика - документування, інвентаризація, оцінка, калькулювання, бухгалтерські рахунки, подвійний запис, бухгалтерський баланс та бухгалтерська звітність.

Система об'єктів бухгалтерського обліку та їх класифікація: визначення об'єктів бухгалтерського обліку, поділ об'єктів бухгалтерського обліку на господарські засоби та господарські процеси; класифікація господарських засобів за складом і розміщенням та джерелами формування і цільовим призначенням, їх склад та характеристика.

Типи господарських операцій, що викликають зміни в об'єктах бухгалтерського обліку: господарські операції, які змінюють структуру ресурсів підприємства та структуру джерел формування ресурсів, збільшують загальну суму ресурсів та зменшують загальну суму джерел формування ресурсів.

Стадії облікового процесу та їх взаємозв'язок з елементами бухгалтерського обліку: склад та характеристика стадій облікового процесу - фіксація господарських фактів, оцінка, групування первинних даних за системою ознак, введення результатів групування в систему бухгалтерських рахунків, складання бухгалтерського балансу та фінансової звітності.

Тема 3. Балансове узагальнення та бухгалтерський баланс

Суть і побудова бухгалтерського балансу: визначення бухгалтерського балансу, активу, пасиву, статей бухгалтерського балансу.

Структура бухгалтерського балансу: поділ бухгалтерського балансу на актив та пасив; характеристика розділів активу і пасиву бухгалтерського балансу; порядок складання бухгалтерського балансу на підставі Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 2 “Баланс”.

Вплив господарських операцій на зміни бухгалтерського балансу: послідовність зміни структури бухгалтерського балансу в залежності від типу господарських операцій.

Порядок читання та аналізу бухгалтерського балансу: розуміння структури бухгалтерського балансу та аналіз його статей, економічне та правове розуміння змісту кожної статті бухгалтерського балансу, способу їх оцінки та взаємозв'язку з іншими статтями; визначення бухгалтерського балансу за структурою та віднесення його до певної галузі, організаційно-правової форми господарювання, економічного призначення продукції, порядок визначення за даними бухгалтерського балансу наступних показників: ліквідність, фінансова стійкість, вартість власних оборотних активів.

Тема 4. Бухгалтерські рахунки та подвійний запис

Рахунки бухгалтерського обліку, їх зміст та побудова: визначення рахунків та їх структура; дебет та кредит рахунку; активні та пасивні рахунки, їх призначення; поняття в активних та пасивних рахунках початкового сальдо, оборотів по дебету та кредиту рахунку, сальдо на кінець звітної періоду.

Метод подвійного запису: історичний аспект подвійного запису; визначення подвійного запису; поняття кореспонденції рахунків; прості і складні бухгалтерські рахунки; поняття хронологічних і систематичних записів.

Синтетичні і аналітичні рахунки та їх взаємозв'язок: поняття синтетичних та аналітичних рахунків, синтетичного та аналітичного обліку; взаємозв'язок між синтетичними і аналітичними рахунками; поняття субрахунку.

Узагальнення даних поточного бухгалтерського обліку: журнал реєстрації господарських операцій, його структура та порядок складання; порядок відкриття синтетичних та аналітичних рахунків; поняття оборотних відомостей призначених для синтетичних і аналітичних рахунків; оборотні відомості контокорентної та кількісно-сумової форм; взаємозв'язок між оборотною відомістю, балансом і рахунками; поняття шахової відомості, її структура і призначення.

Тема 5. Первинне спостереження, документація та інвентаризація

Документація як елемент методу бухгалтерського обліку: спостереження об'єктів бухгалтерського обліку, його сутність та класифікація – за способами технічного здійснення, способом охоплення, видами вимірників; проведення спостереження за допомогою документації і інвентаризації, як елементів методу бухгалтерського обліку; визначення документа та особливості його застосування в бухгалтерському обліку; нормативне регулювання

документального оформлення господарських операцій; значення документів в господарській діяльності підприємства – підстава для здійснення господарських операцій, забезпечення контролю за їх рухом та юридичної доказовості; вимоги до оформлення документів – своєчасність оформлення, наявність встановлених реквізитів, вірогідність показників, чіткість записів, відсутність підчисток (помарок), виключення випадків викривлень; коректурний спосіб виправлення помилок; обов'язкові реквізити первинних документів; звичайні бланки первинних документів та бланки сурової звітності, вимоги до їх змісту та збереження; функції бухгалтерських документів.

Класифікація документів: класифікація документів для практичного застосування – відповідно до правил складання – доброякісні та недоброякісні; основні ознаки класифікації документів за – місцем складання, призначенням, порядком складання, способом використання, змістом; поняття документообігу та його основні стадії; фактори впливу на тривалість документообігу; поняття про графік документообігу та представлення його у вигляді схеми, таблиці, оперограми; застосування методичних прийомів перевірки документів – економічна, зустрічна, зворотний рахунок, формальна, за змістом, арифметична, експертна, логічна, нормативно-правова, контрольне порівняння, оцінка документів за даними кореспондуючих рахунків, перевірка відповідності відображених в документах операцій встановленим; способи обробки інформації – ручна, механізована, автоматична; види бухгалтерської обробки документів – групування, таксування, розцінка, контирування, включення до облікових реєстрів; поняття поточного та довготривалого збереження документів; терміни збереження документів відповідно до діючого законодавства; поняття про місцевий державний архів та знищення документів.

Інвентаризація, як елемент методу бухгалтерського обліку: визначення інвентаризації; способи проведення інвентаризації; причини, що обумовлюють проведення інвентаризації – випаровування, розпилення, всихання, недотримання умов збереження, порушення правил експлуатації, транспортування, наявність фактів розкрадання та безгосподарності, бій, лом, псування; сутність і зміст інвентаризації; ціль та завдання проведення інвентаризації; передумови вирішення основних завдань інвентаризації; умови для обов'язкового проведення інвентаризації; об'єкти та суб'єкти інвентаризації; класифікація інвентаризацій.

Принципи та методи проведення інвентаризації: принципи, що застосовуються при проведенні інвентаризації; загальна методика проведення інвентаризації активів; загальна методика проведення інвентаризації зобов'язань; характеристика інвентаризаційного опису та порівняльної відомості результатів інвентаризації; порядок визначення, регулювання та відображення результатів інвентаризації в обліку; отриманні результати інвентаризації - відповідність фактичних і бухгалтерських даних, нестача, лишки; умови проведення пересортування; способи регулювання виявлених при інвентаризації розбіжностей фактичної наявності об'єктів з даними бухгалтерського обліку; порядок оформлення висновків та пропозицій щодо врегулювання інвентаризаційних різниць.

Відображення результатів інвентаризації на рахунках бухгалтерського обліку та у фінансовій звітності: типові проводки з обліку результатів інвентаризації при наявності нестач виробничих запасів, нестач основних засобів, лишків виробничих запасів; порядок відображення результатів інвентаризації у формах фінансової звітності – т.ф. №1 "Баланс", т.ф. №2 "Звіт про фінансові результати", т.ф. №3 "Звіт про рух грошових коштів", т.ф. №4 "Звіт про власний капітал", т.ф. №5 "Примітки до фінансової звітності".

Тема 6: Оцінка і калькуляція в системі бухгалтерського обліку

Оцінка як система вартісного виміру: визначення оцінки; принципи оцінки та їх суть – реальність та однаковість; порядок оцінки статей бухгалтерського балансу.

Калькуляція в системі бухгалтерського обліку: визначення калькуляції та її економічний зміст; об'єкти калькуляції та калькуляційні одиниці.

Тема 7. Класифікація рахунків бухгалтерського обліку

Принципи класифікації бухгалтерських рахунків: визначення класифікації рахунків; принципи класифікації рахунків – повноти, ідентифікації діяльності, істотності, мобільності; загальна характеристика класифікації рахунків за економічним змістом та призначенням і побудовою.

Класифікація рахунків стосовно балансу: загальна характеристика активних, пасивних, активно-пасивних рахунків та їх взаємозв'язок з балансом; взаємозв'язок синтетичних активних, пасивних та активно-пасивних рахунків з аналітичними активними, пасивними та активно-пасивними рахунками; загальна характеристика балансових та позабалансових рахунків та їх взаємозв'язок з балансом.

Класифікація рахунків за економічним змістом: загальна характеристика рахунків господарських засобів – активних, рахунків джерел господарських засобів – пасивних, рахунків господарських процесів – пасивних, активних.

Класифікація рахунків за призначенням та побудовою: загальна характеристика рахунків основних, регулюючих, операційних, результативних, позабалансових.

План рахунків бухгалтерського обліку та його характеристика: необхідність застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку; загальна характеристика, структура та призначення чотирьох діючих Планів рахунків бухгалтерського обліку для - підприємств і організацій, бюджетних установ, Національного банку України, комерційних банків України.

Тема 8. Облік операцій та фактів поза балансом

Поняття та необхідність ведення позабалансового обліку: необхідність ведення позабалансового обліку, характеристика об'єктів, що обліковуються поза балансом; взаємозв'язок балансового та позабалансового обліку.

Характеристика позабалансових рахунків: характеристика рахунків: характеристика підгруп позабалансових рахунків – майнових, умовних прав та зобов'язань, операційно-контрольованих; порівняльна характеристика

позабалансових та синтетичних рахунків; функції позабалансових рахунків; призначення позабалансових рахунків та їх характеристика.

Відображення операцій на позабалансових рахунках: організація позабалансового обліку; порядок запису операцій на позабалансових рахунках.

Тема 9. Облік господарських процесів

Види діяльності підприємства і господарські процеси: класифікація видів економічної діяльності; поняття виду економічної діяльності; взаємозв'язок між видами економічної діяльності та господарською операцією; визначення господарської операції; склад господарських процесів та їх характеристика; види діяльності – звичайна та надзвичайна; складові звичайного виду діяльності – операційна, фінансова, інвестиційна, інша діяльність.

Облік процесу формування капіталу: класифікація форм власності – приватна, колективна, державна (загальнодержавна і колективна), власність інших держав, власність міжнародних організацій та юридичних осіб інших держав; порядок формування капіталу в залежності від форми власності та відображення господарських операцій на рахунках бухгалтерського обліку.

Облік процесу постачання: характеристика процесу постачання; порядок оформлення постачання матеріальних запасів первинними документами; оцінка придбаних виробничих запасів та її складові; ведення обліку придбаних виробничих запасів за – фактичною собівартістю, купівельними цінами з виділенням транспортно-заготівельних витрат, за обліковими цінами з виділенням відхилень; розрахунок транспортно-заготівельних витрат на виробничі запаси, які вибули; оцінка запасів при відпуску у виробництво за методами – ідентифікованої собівартості, середньозваженої собівартості, собівартості перших за часом надходження запасів (ФІФО), нормативних затрат, ціни продажу.

Облік процесу праці та її оплати: характеристика форм оплати праці – відрядна та погодинна; оформлення первинними документами відрядної та погодинної оплати праці; характеристика рахунка “Розрахунки з оплати праці” та порядок відображення господарських операцій; необхідність та порядок створення резерву на оплату відпусток; порядок утримань із заробітної плати та відображення їх на рахунках бухгалтерського обліку; розрахунок суми до сплати заробітної плати працівникам та відображення його в бухгалтерському обліку.

Облік процесу використання засобів праці: застосування засобів праці – основних фондів та їх облік в бухгалтерському обліку, відображення надходження та використання основних засобів; знос основних засобів, порядок нарахування та відображення в обліку; використання у складі засобів праці інших необоротних матеріальних активів та малоцінних та швидкозношуваних предметів

Облік процесу виробництва: склад та характеристика виробничої собівартості виготовленої продукції; ознаки класифікації витрат – за цільовим призначенням (основні і накладні), способом віднесення (прямі і непрямі), видами продукції, процесами, стадіями виробництва, центрами витрат і

центрами відповідальності; характеристика рахунку для обліку витрат виробництва, його призначення та структура; склад виробничої собівартості продукції та порядок його визначення; порядок визначення незавершеного виробництва та фактичної собівартості товарного випуску продукції; склад первинних документів з обліку витрат виробництва.

Облік процесу реалізації: поняття реалізації продукції; порядок відображення господарських операцій, які пов'язані з реалізацією готової продукції в бухгалтерському обліку.

Облік фінансових результатів: визначення фінансових результатів; порядок відображення фінансових результатів на рахунках бухгалтерського обліку.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. “Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні”. Закон України, прийнятий ВРУ від 16.07.1999р. №996 XVI (зі змінами та доповненнями).
2. Білуха М.Т. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник. К., 2000. 692 с.
3. Бутинець Ф.Ф. Історія бухгалтерського обліку. В 2-х частинах. Ч-1: Навчальний посібник. - Житомир: ПП "Рута", 2001. 512 с., Ч-2. 512 с.
4. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку: Вид. 2-е, доп. і перероб.- Житомир: ЖІТІ, 2000. 640с.
5. Бутинець Ф.Ф. Теорія бухгалтерського обліку. – Житомир: ПП Рута, 2003. 444с.
6. Бухгалтерський облік та фінансова звітність в Україні: навчально-практичний посібник / За ред. С.Ф. Голова. Дніпропетровськ, ТОВ “Баланс-Клуб”, 2000. 768 с.
7. Бухгалтерський словник./ За ред. Ф.Ф. Бутиця. Житомир: ПП "Рута", 2001. 224с.
8. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: 2001: Навч. посібник / Під ред. М.В. Кужельного. К.: А.С.К., 2001. 272 с.
9. Грабова Н.М. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. Посібник / За ред. М.В. Кужельного. 6-те вид. К.: А.С.К., 2002. 266с.
10. Інструкція по застосуванню Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Мінфіну України від 30.11.1999р. №291 і зареєстровано Мін'юстом України 21.12.1999р. за №893-4186// Бухгалтерський облік і аудит. 2000. №1. с.14-64.
11. Кужельний М.В., Линник В.Г. Теорія бухгалтерського обліку: Підручник.К.: КНЕУ, 2001. 334с.
12. Лишиненко О.В. Теорія бухгалтерського обліку. Навчальний посібник. Київ: Вид-во "Центр навчальної літератури", 2003. 215с.
13. Методичні рекомендації про застосування реєстрів бухгалтерського обліку затверджені Мінфіном України від 29.12.2000р. №356
14. Павленко Н. На допомогу бухгалтеру-початківцю: 104 бліц-уроки. Х.: Фактор, 2001. 168 с.

15. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом Мінфіну України від 30.11.1999р. №291 і зареєстровано Мін'юстом України 21.12.1999р. за №893-4186// Бухгалтерський облік і аудит. 2000. №1. с.3-13.
16. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань затв. наказом Мінфіну України від 02.09.2014р № 879.
17. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 "Загальні вимоги до фінансової звітності": затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999р. №87 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21.06.1999р. № 391/3684(зі змінами та доповненнями).
18. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15 "Дохід": затв. наказом Мінфіну України від 29.11.1999р. №290 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 14.12.1999р. № 860/4153 (зі змінами та доповненнями).
19. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 "Витрати": затв. наказом Мінфіну України від 31.12.1999р. №318 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 19.01.2000р. № 27/4248 (зі змінами та доповненнями).
20. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 "Податок на прибуток": затв. наказом Мінфіну України від 28.12.2000р. №353 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 20.01.2001р. № 47/5238 (зі змінами та доповненнями).
21. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 2 "Баланс": затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999р. №87 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21.06.1999р. № 396/3689 (зі змінами та доповненнями).
22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 25 "Фінансовий звіт суб'єкта малого підприємництва": затв. наказом Мінфіну України від 25.02.2000р. №39 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 25.03.2000р. № 161/4382 (зі змінами та доповненнями).
23. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 "Виплати працівникам": затв. наказом Мінфіну України від 28.10.2003р. №601 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 10.11.2003р. № 1025/8346 (зі змінами та доповненнями).
24. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 "Діяльність, що припиняється": затв. наказом Мінфіну України від 07.11.2003р. №617 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 17.11.2003р. № 1054/8375 (зі змінами та доповненнями).
25. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 3 "Звіт про фінансові результати": затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999р. №87 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21.06.1999р. № 397/3690 (зі змінами та доповненнями).
26. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 "Звіт про рух грошових коштів": затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999р. №87 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21.06.1999р. № 398/3691 (зі змінами та доповненнями).
27. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 5 "Звіт про власний капітал": затв. наказом Мінфіну України від 31.03.1999р. №87 та зареєстровано в

- Міністерстві юстиції України від 21.06.1999р. № 399/3692 (зі змінами та доповненнями).
28. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 "Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах": затв. наказом Мінфіну України від 28.05.1999р. №137 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 21.06.1999р. № 392/3685 (зі змінами та доповненнями).
 29. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 "Основні засоби": затв. наказом Мінфіну України від 27.04.2000 р. №92 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 18.05.2000 р. № 288/4509 (зі змінами та доповненнями).
 30. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 "Запаси": затв. наказом Мінфіну України від 20.10.1999р. №248 та зареєстровано в Міністерстві юстиції України від 02.11.1999р. № 751/4044 (зі змінами та доповненнями).
 31. Положення про документальне забезпечення записів в бухгалтерському обліку: затв. наказом Мінфіну України від 24.05.1995 № 88 (зі змінами та доповненнями).
 32. Сопко В.В. Бухгалтерський облік на підприємстві. Київ: «Техніка», 2000. 560 с.
 33. Швець В.І. Теорія бухгалтерського обліку: Навч. посіб. К.: Знання. Прес., 2003.- 444с.

Інтернет ресурси:

1. Сайт Верховної Ради України: <http://www.rada.kiev.ua>
2. Сайт ЛІГА: Закон: <http://www.net> CD- версія Системи
3. Нормативні акти України: <http://www.nau.kiev.ua>